

Modüler Bağlamda Sosyal Bilgiler (Dijitalleşme Temelli Bakış) Cilt IV

Editörler: Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU · Doç. Dr. Şule EGÜZ



Editörler: Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU – Doç. Dr. Şule EGÜZ

MODÜLER BAĞLAMDA SOSYAL BİLGİLER
(Dijitalleşme Temelli Bakış)
Cilt IV

ISBN 978-625-6128-66-8

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Eylül 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San. Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48
İskitler/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Dijital dünya hepimize olağanüstü faydalar sunmaktadır. Bu bağlamda iş birliği yapmamıza ve bağlantı kurmamıza izin veren platformlar temin eden dijital teknolojiler yeni ve önemli konular hakkında bilgi edinmek için fırsatlar açmakta ve yaratıcılığı/özgünlüğü sadece birkaç yıl önce hayal bile edilemeyecek yerlere taşımaktadır. Teknolojide olağanüstü gelişmelere yol açan yeni dijital çağ, birçok insanın bilgiye erişme, kullanma ve tepki verme biçimini de değiştirmiştir. Nitekim eğitimin küreselleşmesi, dijital teknolojilerin uygulanmasını zorunlu kılmıştır. Teknolojik araçların ve dijital kaynakların öğretime entegrasyonuna, teknolojinin sosyal, sivil ve ekonomik işleyişteki değişiklikleri etkileme gücüne olan ilgi eşlik etmiştir. Dijitalleşme / Teknoloji çağı olarak da adlandırılan bu çağda yaşamımızda teknolojiyi göz ardı etmemiz mümkün değildir zira teknolojinin var olmadığı tek bir alan bile kalmamıştır. Tarımdan sanayiye, bilimden spora her alanda teknolojiden faydalanılmaktadır. Bu bağlamda eğitimde de teknolojiye dair izler görülmektedir. Bu izleri sosyal bilgiler eğitimi ölçütünde ele alan bu çalışma, sosyal bilgiler eğitimi alan uzmanlarının dijitalleşmenin sosyal bilgiler eğitimiyle ilişkisine yönelik özgün fikir, düşünce ve görüşler içermektedir.

Dijitalleşme temelli olarak hazırlanan “Modüler Bağlamda Sosyal Bilgiler IV” adlı çalışmada, dikkat çekici önemli konulara ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Çalışmada dijitalleşme temelli ön plana çıkan konular “dijitalleşme ve teknoloji temelli kavramlar, dijitalleşme sürecinin içerik olarak sosyal bilgiler eğitimine yansımaları, dijitalleşme temelli yapılan çalışmaların analizi, sosyal bilgilerde dijitalleşme sürecinin etkinlik temelli aktarımı, dijitalleşme sürecine ilişkin problemler, dijitalleşmenin tarihsel gelişim süreci, dijital öğrenmenin sosyal bilgiler eğitimine entegrasyonu, dijital okuryazarlık, endüstri 4.0 bağlamında dijitalleşmenin Türkiye’deki yansımaları, dijital olgunluk modeli, endüstri 4.0 bileşenleri, sosyal bilgilerde yapay zekâ uygulamaları, dijitalleşme sürecine ilişkin ortaya çıkan davranış bozuklukları, uzaktan eğitim, sanal kaytarma ve dijital öyküleme, dijital vatandaşlık ve dijital tarih öğretiminin sosyal bilgiler bağlamında ele alınması”, şeklinde sıralanabilir.

Dijitalleşme temelli bakış açısıyla gerçekleştirilen Modüler Bağlamda Sosyal Bilgiler IV adlı çalışmaya, bizleri kırmayarak hazırladıkları bölümlerle katkı sunan bütün yazar hocalarımıza teşekkür ediyoruz.

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU

Doç. Dr. Şule EGÜZ

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU - Doç. Dr. Şule EGÜZ

1. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Dijitalleşme ve Teknoloji Temelli Kavramlar

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892



Doç. Dr. Şule EGÜZ, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3633-8957



2. Bölüm: Dijitalleşme Sürecinin Sosyal Bilgiler Eğitimine İçerik ve Yöntemsel Yansımaları

Doç. Dr. Fatih KAYAALP, Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi, ORCID No: 0000-0001-7640-5045



Doç. Dr. Zeynep BAŞCI NAMLI, Atatürk Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2865-5976



3. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Dijitalleşme Temelli Yapılan Çalışmaların Analizi

Doç. Dr. Fatih KAYAALP, Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi, ORCID No: 0000-0001-7640-5045



Doç. Dr. Zeynep BAŞCI NAMLI, Atatürk Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2865-5976



4. Bölüm: Endüstri 4.0 Bağlamında Dijitalleşmenin Sosyal Bilgiler Eğitimine Türkiye'deki Yansımaları

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892



Doç. Dr. Şule EGÜZ, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3633-8957



Dr. Kübra Melis AVCU
ORCID No: 0000-0001-7942-8648



5. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Etkinlik Temelli Öğretim Yaklaşımı Bağlamında Dijitalleşme Sürecinin Aktarımı

Doç. Dr. Vural TÜNKLER, Süleyman Demirel Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3536-968X



Şeyma Nur KALENDER YILDIRIM, Süleyman Demirel
Üniversitesi, ORCID No: 0009-0002-9010-1800



6. Bölüm: Dijitalleşme Sürecine İlişkin Problemlerin Sosyal Bilgiler Eğitiminde Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Danyal TEKDAL, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7071-0548



7. Bölüm: Dijitalleşmenin Tarihsel Gelişiminin Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Ahmet TOKMAK, Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-3902-5825



Dr. Selda ŞAN, Ege Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8680-7491



8. Bölüm: Dijital Öğrenmenin Sosyal Bilgiler Eğitimine Entegrasyonunun Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK, Fırat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0612-814X



Dr. Murat SALUR
ORCID No: 0000-0002-2569-4788



9. Bölüm: Dijital Okuryazarlığın Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Tekin ÇELİKKAYA, Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi, ORCID No: 0000-0001-5684-6492



Bilim Uzmanı Cahit KÖŞKER, Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi, ORCID No: 0000-0003-4189-2239



10. Bölüm: Dijital Olgunluk Modelinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892



Doktorant Meryem ALPAY, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2332-9584



11. Bölüm: Endüstri 4.0 Bileşenleri ve Sosyal Bilgiler Eğitime Yansımaları

Doç. Dr. Emine KARASU AVCI, Kastamonu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3135-2557



Arş. Gör. Mert BİLEN, Kastamonu Üniversitesi
ORCID No: 0009-0001-3034-8863

**12. Bölüm: Yapay Zekâ Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi**

Prof. Dr. Cihat YAŞAROĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-9574-1789

**13. Bölüm: Dijitalleşme Sürecine Bağlı Ortaya Çıkan Davranışsal Bozuklukların Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi**

Dr. Canan AKYOL, Dokuz Eylül Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-9892-0010



Arş. Gör. Özdemir DİKİCİGİL, Dokuz Eylül Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7455-1142

**14. Bölüm: Uzaktan Öğrenme Kuramlarının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi**

Prof. Dr. Hasan AYDEMİR, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3073-9194



Arş. Gör. Zeynep KISAK, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9403-0021

**15. Bölüm: Sanal Kaytarma ve Dijital Öyküleme Kavramlarının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi**

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892



Doktorant Ramazan BİÇER, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1349-6602

**16. Bölüm: Dijital Tarih Öğretiminin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi**

Doç. Dr. Danyal TEKDAL, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7071-0548



Doktorant Ramazan BİÇER, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1349-6602



17. Bölüm: Dijital Vatandaşlığın Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK, Fırat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0612-814X



Dr. Süleyman ASLAN, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-7487-1920



18. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Dijitalleşme Sürecine İlişkin Öneri Temelli Değerlendirmeler

Dr. Hakan ÖRTEN, Gazi Osmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892



Doktorant Faruk KALKAN, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9578-2671



19. Bölüm: Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (Tpab) Yeterliliklerinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi

Öğr. Gör. Latif GÖKALP, Yozgat Bozok Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0585-991X



20. Bölüm: Sanal Gerçeklik Uygulamalarının Sosyal Bilgilere Entegrasyonunun Değerlendirilmesi

Dr. Murat SALUR
ORCID No: 0000-0002-2569-4788



21. Bölüm: Eko-Medya Okuryazarlığı ve Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Feride ERSOY, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, ORCID No: 0000-0001-7088-4903



22. Bölüm: Dijitalleşmeyle Değişen Yeni Sosyo-Kültürel Düzenin Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Hamza YAKAR, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-9334-3525



İÇİNDEKİLER

| | |
|----------------------------|-----|
| Ön Söz..... | iii |
| Bölümler ve Yazarları..... | v |

1. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİ TEMELLİ KAVRAMLAR

| | |
|--|----|
| Giriş..... | 1 |
| Sosyal Bilgiler Dersinde Dijitalleşme Temelli Kavramların Bilgisi..... | 2 |
| Sosyal Bilgiler Dersinde Teknoloji Temelli Kavramların Bilgisi | 21 |
| Kaynakça..... | 26 |

2. BÖLÜM

DİJİTALLEŞME SÜRECİNİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNE İÇERİK VE YÖNTEMSSEL YANSIMALARI

| | |
|--|----|
| Giriş..... | 33 |
| Dijitalleşme Sürecinin Sosyal Bilgiler Eğitimine İçerik Yönünden Yansıması..... | 34 |
| Dijitalleşme Sürecinin Sosyal Bilgiler Eğitimine Yöntemsel Açıdan Yansıması..... | 39 |
| Kaynakça..... | 49 |

3. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE DİJİTALLEŞME TEMELLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN ANALİZİ

| | |
|--|----|
| Giriş..... | 53 |
| Dijitalleşme Temelli Çalışmaların Toplanma Süreci..... | 54 |
| Dijitalleşme Temelli Çalışmaların Analiz Süreci..... | 56 |
| Kaynakça..... | 76 |

4. BÖLÜM

ENDÜSTRİ 4.0 BAĞLAMINDA DİJİTALLEŞMENİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNE TÜRKİYE'DEKİ YANSIMALARI

| | |
|---|----|
| Giriş..... | 83 |
| Endüstri Devrimleri | 84 |
| Endüstri 4.0 | 86 |
| Endüstri 4.0 ve Eğitim | 92 |
| Türkiyede Sosyal Bilgiler Eğitiminde Endüstri 4.0 ve Dijital Dönüşümün Entegrasyonu..... | 95 |
| Kaynakça..... | 98 |

5. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE ETKİNLİK TEMELLİ ÖĞRETİM YAKLAŞIMI BAĞLAMINDA DİJİTALLEŞME SÜRECİNİN AKTARIMI

| | |
|--|-----|
| Örnek olay..... | 101 |
| Giriş..... | 102 |
| Dijitalleşme Sürecinde Değişen ve Gelişen Eğitim Pratikleri..... | 103 |
| Sosyal Bilgiler: Dijitalleşmeye Kapı Aralamak..... | 110 |
| Kaynakça..... | 122 |

6. BÖLÜM

DİJİTALLEŞME SÜRECİNE İLİŞKİN PROBLEMLERİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

| | |
|--|-----|
| Giriş..... | 129 |
| Dijitalleşme, Dijital Okuryazarlık ve Eğitimi..... | 130 |
| Dijitalleşmeden Kaynaklı Problemler..... | 136 |
| Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Dijital Okuryazarlık..... | 143 |
| Dijitalleşme Sürecine İlişkin Problemlerin Sosyal Bilgiler Eğitimindeki Yansımaları..... | 146 |
| Kaynakça..... | 149 |

7. BÖLÜM

DİJİTALLEŞMENİN TARİHSEL GELİŞİMİNİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

| | |
|--|-----|
| Giriş..... | 153 |
| Dijitalleşme..... | 154 |
| Türkiye Cumhuriyeti ve Dijitalleşme..... | 157 |
| Dijitalleşme ve Sosyal Bilgiler Eğitimi..... | 159 |
| Kaynakça..... | 163 |

8. BÖLÜM

DİJİTAL ÖĞRENMENİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNE ENTEGRASYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

| | |
|---|-----|
| Giriş..... | 167 |
| Dijital Öğrenme ve Eğitime Yansımaları..... | 168 |
| Eğitimde Dijital Öğrenmenin Avantajları..... | 174 |
| Eğitimde Dijital Öğrenmenin Dezavantajları..... | 178 |
| Dijital Öğrenme ve Öğretme Araçları..... | 183 |

| | |
|--|-----|
| Dijital Öğrenmenin Sosyal Bilgilere Entegrasyonu | 185 |
| Kaynakça..... | 187 |

9. BÖLÜM

DİJİTAL OKURYAZARLIĞIN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

| | |
|--|-----|
| Giriş..... | 191 |
| Dijital Okuryazarlık | 193 |
| Dijital Okuryazarlık Alt Disiplinleri..... | 196 |
| Dijital Okuryazarlık ile İlgili Modeller | 197 |
| Dijital Okuryazarlığa Etki Eden Etmenler | 203 |
| Dijital Teknolojilerin Güvenli ve Etkin Kullanım Aşamaları | 207 |
| Dijital Okuryazarlıkta Bazı Öğrenme Ortamları ve Araçları | 209 |
| Dijital Okuryazarlık Eğitim..... | 217 |
| Sosyal Bilgiler ve Dijital Okuryazarlık..... | 218 |
| Kaynakça..... | 223 |

10. BÖLÜM

DİJİTAL OLGUNLUK MODELİNİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

| | |
|---|-----|
| Giriş..... | 227 |
| Dijital Olgunluk Modeli | 228 |
| Dijital Olgunluk Modelinin Eğitim Uygulamalarına Yansıması..... | 230 |
| Sosyal Bilgiler Dersinde Dijital Araçların Kullanımı ve Dijital Olgunluk Modeli ... | 232 |
| Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Dijital Olgunluk | 237 |
| Kaynakça..... | 241 |

11. BÖLÜM

ENDÜSTRİ 4.0 BİLEŞENLERİ VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNE YANSIMALARI

| | |
|---|-----|
| Giriş..... | 245 |
| Geçmişten Günümüze Sanayi Devrimleri | 246 |
| Endüstri 4.0 (Dördüncü Sanayi Devrimi)..... | 247 |
| Endüstri 4.0 Bileşenleri ve Eğitime Yansımaları..... | 249 |
| Endüstri 4.0 Bileşenleri Bağlamında Sosyal Bilgiler Eğitiminin Değerlendirilmesi..... | 253 |
| Kaynakça..... | 260 |

12. BÖLÜM**YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

| | |
|--|-----|
| Giriş..... | 263 |
| Yapay Zekâ ve Tarihsel Süreci | 265 |
| Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımı; Avantaj ve Dezavantajları | 268 |
| Yapay Zekâ Etiği | 272 |
| Eğitimde Yapay Zekâ Uygulamaları..... | 275 |
| Eğitimde Verimli YZ Kullanımında Nelere Dikkat Edilmelidir?..... | 284 |
| Kaynakça | 285 |

13. BÖLÜM**DİJİTALLEŞME SÜRECİNE BAĞLI ORTAYA ÇIKAN DAVRANIŞSAL BOZUKLUKLARIN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

| | |
|---|-----|
| Giriş..... | 287 |
| Dijitalleşme ve Eğitim | 288 |
| Dijitalleşme Sürecinin Eğitime Yansımaları | 291 |
| Dijitalleşme Sürecine Bağlı Ortaya Çıkan Davranışsal Bozukluklar | 296 |
| Dijitalleşme Sürecine Bağlı Ortaya Çıkan Davranışsal Bozuklukların Sosyal Bilgiler Eğitimi Çalışma Alanı Bağlamında Değerlendirilmesi | 313 |
| Kaynakça | 316 |

14. BÖLÜM**UZAKTAN ÖĞRENME KURAMLARININ SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

| | |
|---|-----|
| Giriş | 321 |
| Öğrenme ve Uzaktan Öğrenme | 322 |
| Uzaktan Öğrenimin Dayandığı Kuramlar | 324 |
| Uzaktan Öğrenme ve Sosyal Bilgiler Dersine Yansımaları | 331 |
| 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinin Sosyal Bilgiler Dersine Yansımaları | 335 |
| Kaynakça..... | 338 |

15. BÖLÜM**SANAL KAYTARMA VE DİJİTAL ÖYKÜLEME
KAVRAMLARININ SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

| | |
|---|-----|
| Giriş..... | 343 |
| Dijitalleşme ve Eğitim..... | 344 |
| Dijitalleşme Sürecinin Eğitime Yansımaları | 345 |
| Dijitalleşme Sürecine Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Sanal Kaytarma ve Dijital Öyküleme Kavramları..... | 346 |
| Dijitalleşme Bağlamında Ortaya Çıkan Sanal Kaytarma ve Dijital Öyküleme Kavramlarının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi | 360 |
| Kaynakça..... | 362 |

16. BÖLÜM**DİJİTAL TARİH ÖĞRETİMİNİN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

| | |
|---|-----|
| Giriş..... | 367 |
| Dijitalleşme ve Eğitim | 368 |
| Dijitalleşme Sürecinin Eğitime Yansımaları | 370 |
| Dijital Tarih Öğretimi ve Sosyal Bilgiler Bağlamında Temel Kavramlar | 372 |
| Dijital Tarih Öğretiminin Sosyal Bilgiler Bağlamında Değerlendirilmesi..... | 386 |
| Kaynakça..... | 388 |

17. BÖLÜM**DİJİTAL VATANDAŞLIĞIN SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

| | |
|---|-----|
| Giriş..... | 393 |
| Dijital Vatandaşlık | 394 |
| Dijital Vatandaşlık Becerileri | 404 |
| Dijital Vatandaşlık Eğitimi | 405 |
| Sosyal Bilgiler Dersinde Dijital Vatandaşlık Kazanımları..... | 407 |
| Dijital Vatandaşlık Eğitiminin Önemi..... | 410 |
| Dijital Vatandaşlık Eğitimi Uygulamaları | 414 |
| Kaynakça..... | 414 |

18. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE DİJİTALLEŞME SÜRECİNE İLİŞKİN ÖNERİ TEMELLİ DEĞERLENDİRMELER

| | |
|--|-----|
| Giriş..... | 417 |
| Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Dijitalleşme | 419 |
| Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Dijitalleşme Açısından Değerlendirilmesi | 422 |
| Dijital Teknolojiler ve Eğitimde Dönüşüm | 427 |
| Sosyal Bilgiler Dersinin Dijitalleşme Sürecinde Daha Etkili ve Verimli Bir Öğrenme Ortamı Yaratılmasına İlişkin Öneriler | 430 |
| Kaynakça..... | 441 |

19. BÖLÜM

TEKNOLOJİK PEDAGOJİK ALAN BİLGİSİ (TPAB) YETERLİLİKLERİNİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

| | |
|---|-----|
| Giriş..... | 447 |
| Teknolojiyi Anlamak..... | 448 |
| Teknoloji ve Öğretimdeki Karmaşık Rolü..... | 449 |
| Kötü Bir Sorun Olarak Teknolojiyle Öğretim | 454 |
| Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Modeli..... | 456 |
| Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) Yeterliliklerinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Değerlendirilmesi | 464 |
| Kaynakça..... | 471 |

20. BÖLÜM

SANAL GERÇEKLİK UYGULAMALARININ SOSYAL BİLGİLERE ENTEGRASYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

| | |
|--|-----|
| Giriş..... | 477 |
| Sanal Gerçeklik ve Eğitime Yansımaları | 478 |
| Eğitimde Sanal Gerçeklik Uygulamaların Sağladığı Avantajlar | 482 |
| Eğitimde Sanal Gerçeklik Uygulamaların Dezavantajları..... | 487 |
| Sanal Gerçeklik Teknolojisinde Kullanılan Araçlar | 491 |
| Sanal Gerçeklik Uygulamalarının Sosyal Bilgilere Entegrasyonu..... | 495 |
| Kaynakça..... | 498 |

21. BÖLÜM**EKO-MEDYA OKURYAZARLIĞI VE UYGULAMALARININ SOSYAL BİLGİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

| | |
|--|-----|
| Giriş..... | 501 |
| Medya ve Medya Okuryazarlığı..... | 502 |
| Medya, Eko-Medya ve Eko-Medya Okuryazarlığı..... | 503 |
| Ekomedya Okuryazarlığı ve Sosyal Bilgiler Eğitimi | 507 |
| Eko-Medya Okuryazarlığıyla İlgili Yapılan Bazı Araştırmalar..... | 518 |
| Kaynakça..... | 522 |

22. BÖLÜM**DİJİTALLEŞMEYLE DEĞİŞEN YENİ SOSYO-KÜLTÜREL DÜZENİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

| | |
|---|-----|
| Giriş..... | 525 |
| Dijitalleşme ve Değişim..... | 526 |
| Dijitalleşme Sürecinin Sosyo-Kültürel Düzene Yansımaları | 531 |
| Dijitalleşme Sürecine Bağlı Ortaya Çıkan Toplumsal Sorunlar | 534 |
| Dijitalleşmeyle Değişen Yeni Sosyo-Kültürel Düzene Sosyal Bilgiler Eğitimi Açısından Bakmak | 539 |
| Kaynakça | 543 |

1. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİ TEMELLİ KAVRAMLAR

Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892

Doç. Dr. Şule EGÜZ, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3633-8957

Giriş

Dijital dünya hepimize olağanüstü faydalar sunmaktadır. Bu bağlamda iş birliği yapmamıza ve bağlantı kurmamıza izin veren platformlar temin eden dijital teknolojiler yeni ve önemli konular hakkında bilgi edinmek için fırsatlar açmakta ve yaratıcılığı/özgünlüğü sadece birkaç yıl önce hayal bile edilemeyecek yerlere taşımaktadır. Teknolojide olağanüstü gelişmelere yol açan yeni dijital çağ, birçok insanın bilgiye erişme, kullanma ve tepki verme biçimini de değiştirmiştir. Nitekim eğitimin küreselleşmesi, dijital teknolojilerin uygulanmasını zorunlu kılmıştır. Teknolojik araçların ve dijital kaynakların öğretime entegrasyonuna, teknolojinin sosyal, sivil ve ekonomik işleyişteki değişiklikleri etkileme gücüne olan ilgi eşlik etmiştir.

Teknoloji, zaman içinde gelişmeye devam eden ve daha sonra toplumda giderek daha belirgin bir rol kazanan dinamik bir kaynak ve araçtır. Dijital teknolojiler, öğretmenlerin öğretim materyalleri oluşturmasını kolaylaştırmak ve insanların öğrenmesi ve iş birliği yapması için yeni yöntemler sağlamak gibi, eğitimi çeşitli şekillerde geliştirmeye yardımcı olabilecek güçlü araçlardır. Bu bağlamda teknolojinin eğitime entegre edilmesi, öğrencilere ilgi çekici bir öğrenme deneyimi sağlayarak, dikkatleri dağılmadan konuya daha fazla ilgi duymalarını sağlayabilmektedir. Dolayısıyla Sosyal Bilgilerde de kullanılan eğitim kaynakları ve dijital araçlar, sınıf atmosferinin iyileştirilmesine ve öğretme-öğrenme sürecinin daha ilgi çekici hale getirilmesine yardımcı olur. Nitekim bilgisayarları ve diğer teknolojik cihazları dijital araçlarla birlikte kullanmak, öğrencilerin daha proaktif bir rol oynamasına ve sürecin merkezinde olmasına olanak tanır. Bu bölümde Sosyal Bilgiler dersinde dijitalleşme ve teknoloji temelli kavramların bilgisine ait bilgilere yer verilmiştir.

1. Sosyal Bilgiler Dersinde Dijitalleşme Temelli Kavramların Bilgisi

1.1. Dijitalleşme

21. yüzyılın temel ve başat fenomenlerinden biri olan dijitalleşme, insan yaşamını tüm boyutlarıyla etkileyen önemli kavramların başında gelmektedir. Kavramın bu etkililiği, çok yönlü işlevselliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu işlevsellikten 21. yüzyılda yaygın bir şekilde yararlanma, bu yüzyılın dijital çağ olarak adlandırılmasını beraberinde getirmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişim ve bu teknolojinin günümüz dünyasında kullanımının yaygınlaşması, dijitalleşme sürecinin hızlanmasında önemli bir etkiye sahip olduğu ifade edilebilir (Koçoğlu, 2023). Bu kavrama ilişkin bazı bilim insanları ve kuruluşlar tarafından, dikkat çekici birçok tanımlamanın yapıldığı yapılan çalışmalardan gözlemlenmektedir. Şöyle ki, ABD'nin araştırma ve analizde uzmanlaşmış en büyük bilgi teknolojisi danışmanlık firması olan Gartner'ın IT Sözlüğü'ne göre, "Dijitalleşme (sayısallaştırma), analogdan dijital forma geçme sürecidir", "Dijitalleşme bir iş modelini değiştirmek ve yeni gelir ve değer üretme fırsatları sağlamak için dijital teknolojilerin kullanılması" ve "Dijital bir işe geçme süreci" olarak tanımlandığı söylenebilir (Bloomberg, 2018; Yankın, 2019). Dijitalleşme, herhangi bir alanda ya da konuda sahip olunan kaynakların, işletmeye değer katacak sonuçlara dönüştürme sürecini ifade etmektedir. İşletmelerin yeni iş modelleri geliştirmesi, yeni ürün ve hizmetlerin yaratılması ve işletmenin sahip olduğu tüm kaynaklarını etkin kullanılabilmesi sürecinde, teknoloji ile uyumlaştırabilmek anlamına gelmektedir. Dijitalleşme, bir iş modelini değiştirmek ya da dönüştürmek için yeni bir kazanç ve değer üretebilecek fırsatlar yaratabilmek için dijital teknolojilerin kullanılmaya başlanması olarak da tanımlanabilir.

Dijitalleşme kavramı, birçok alanda son gelişmelere katkıda bulunan en önemli teknolojik ilerleme olarak kabul edilebilmektedir. Buna göre, dijitalleşme, analog mesajların (kelimeler, resimler, harfler vb.) farklı şekillerde iletilebilen, işlenebilen ve elektronik olarak depolanabilen verilere dönüştürülebilmesi işlemidir (Ormanlı, 2012). Günümüz dünyasında yaşamın her alanında etkisini göstererek bir nevi yaşama müdahale etmek olarak tanımlanan dijitalleşme, teknolojinin ilerleme hızına bağlı olarak bir oryantasyon sürecini içermektedir. Bu süreç, dünyanın dijitale uyumu olarak değerlendirilebilir. Dijitale uyum süreci, hayatın her alanında bir değişim ve dönüşümü beraberinde getirmiştir. Bu değişim ve dönüşüm sürecinde, dijitale ilişkin gerekli ekipmanların ve araçların zamanında temin edilip gerekli bilgilendirilmelerin etkin bir şekilde yapılması büyük önem arz et-